

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Petr Hejda

Historie školství města Hluk na Uherskohradištsku v kontextu
dějin města

Olomouc 2017

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci jsem vypracoval zcela samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.

V Hluku dne

.....

Petr Hejda

Obsah

Úvod.....	3
1. Historie města Hluk	4
1.1. 13. a 14. století – nejstarší dochované záznamy o Hluku.....	4
1.2. 15. století – první zmínka o Hlučanech	5
1.3. 16. století – povýšení na městečko.....	7
1.4. 17. století – Hluk pod lichtenštejnskou správou	8
1.5. 18. století – doba osvícenství v Hluku.....	11
1.6. 19. století – rozmach městečka	14
1.7. 20. století – útrapy světových válek a komunismu	15
1.8. 21. století – současnost města Hluk	19
2. Historie školství v Hluku.....	20
2.1. Škola v 18. století.....	20
2.2. Rozvoj školy v 19. století	21
2.3. Škola na počátku 20. století (1901 – 1918).....	24
2.4. Nová škola za první republiky (1919 – 1938).....	25
2.5. Škola za protektorátu (1939 – 1945).....	26
2.6. Škola ve druhé polovině 20. století (1948 – 1999).....	28
2.7. Moderní škola 21. století	30
3. Metodický list.....	32
Závěr	34
Seznam literatury a pramenů.....	35

Přílohy

Anotace

Úvod

Téma své bakalářské práce Historie školství města Hluk na Uherskohradištsku v kontextu dějin, jsem si vybral především kvůli mému zájmu o historii. A také touze dozvědět se více z minulosti města a školy, kde jsem strávil své dětství. Dalším z důvodů proč jsem se rozhodl tuto práci psát, je, že dle mého názoru mají být žáci základních škol seznámeni nejen se všeobecnými světovými a národními dějinami, ale také s těmi lokálními, které se pojí k jejich městu či regionu.

V první kapitole své práce se věnuji zásadním událostem v historii města a šlechtickým rodům, které vládly tomuto kraji a jeho obyvatelům do konce 19. století. Zaujalo mě, jak velkou úlohu sehráli hlučtí páni nejen v dějinách regionálních, ale také v dějinách evropských. Při psaní této kapitoly jsem zjistil, že Hluk byl během staletí několikrát vypálen a zničen. Hlučané se však nikdy nevzdali a pokaždé se vrátili a své domovy znovu zbudovali.

Ve druhé kapitole se zabývám vznikem a vývojem školy a školství v Hluku. Při svém pátrání jsem se dozvěděl, že ve 20. století nebyla v Hluku pouze jedna škola, jako je dnes, ale byly tady hned školy tři. I když všechny před rokem 1930 sídlily ve společné budově, každá škola měla vlastního řídicího učitele (ředitele) a také vlastní školní kroniku. Proto bylo zkoumání kronik obtížnější, než jsem zpočátku očekával.

Třetí kapitola pojednává o využití této práce v pedagogické praxi, jako dodatku tradičních školních osnov a doplnění stereotypní výuky.

Při psaní této práce jsem čerpal nejen z odborné literatury, ale také z místopisů a školních kronik. Díky tomu jsem získal komplexní přehled o místní i regionální historii a vývoji školství v Hluku. Převážně jsem čerpal z knih *Hluk: Dějiny města* a ze sborníku *Slovácko*, kde je publikován text PhDr. Zdeňka Pokludy *Tvrz v Hluku*. První zmíněná kniha obsahuje komplexní přehled historických proměn Hluku. Kniha je dobře zpracovaná a obsahuje i mnoho fotografického a obrazového materiálu. Dále jsem čerpal ze Školních kronik města Hluk, které pro mě byly velkým zdrojem relevantních informací.

Cílem mé práce je podat souhrnný přehled historických událostí a vývoje školy v Hluku. Zatím jsem se vždy setkal s tím, že téměř v každé knize byla oblast školství v našem městě spíše zanedbávána. Doufám, že Vám objasním, kolik úsilí stálo za vybudováním školy, jakou máme v Hluku dnes.

1. Historie města Hluk

Město Hluk leží ve Zlínském kraji asi 10km jihovýchodně od Uherského Hradiště. Rozpíná se v údolí podél koryta říčky Okluky. Ze všech stran je město obeháno návršími a posledními výběžky Bílých Karpat.¹ Okolními obcemi jsou Dolní Němčí, Vlčnov, Kunovice, Ostrožská Lhota a Boršice u Blatnice. Nyní ve městě žije 4 442 obyvatel a průměrný věk je 42,2 let.²

Podle stáří archeologických nálezů v katastru Hluk víme, že zde žili lidé už před pěti tisíci lety.³ Název města pochází z lat. Hlucium což je odvozeno od hlučně tekoucí vody. Hluk byl dříve velmi spojován s Luckým polem (campus Lucsko) a Luckou provincií, která tvořila pás území mezi Uherským královstvím a Českým knížectvím, o tomto území se zmiňuje již první známý český kronikář Kosmas. Z tohoto období tedy kolem roku 1099 a 1116, kdy Kosmas navštívil Luckou provincii, nemáme žádné písemné záznamy o existenci Hluku. Spojení Hluku s Luckým polem však, ať už nešťastnou náhodou nebo záměrně, zavinil František Palacký, jenž přidal počáteční písmeno „H“ a vzniklo tak Hlucké pole. Tento omyl ovlivnil historiky a jejich práci na mnoho desetiletí a i dnes můžeme narazit na toto mylné spojení.⁴

1.1. 13. a 14. století – nejstarší dochované záznamy o Hluku

První písemná zmínka o Hluku pochází až z roku 1294, kdy byl Hluk v držbě Oldřicha z Hradce, který ho dostal do doživotního užívání od krále. Avšak zanedlouho se Hluk z neznámých důvodů opět dostal zpátky do rukou krále Václava II., který vesnici daroval spolu s platem dvacet čtyři hřiven ročně Zdislavovi řečenému Měšec.⁵ K převodu došlo v květnu roku 1303 darovací listinou vydanou v Chrudimi. V této listině je také uvedeno privilegium vybudovat v Hluku dřevěnou tvrz. Od této chvíle, tedy od roku 1303 až do roku 1359, nemáme o Hluku žádné záznamy. Víme jen to, že před rokem 1359 Zdislavovi potomci prodali vesnici, respektive její části, třem různým

---

1 Město Hluk. O Hluku [online].

2 Demografická ročenka měst - 2006 až 2015: Města v ČR písm. H. Český statistický úřad [online].

3 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 59

4 Tamtéž, s. 114 - 115

5 NEKUDA, V. Uherskohradištsko: Vlastivěda moravská, s. 497.

pánům.⁶ Mezi tyto pány patřili Oldřich z Kunovic, Petřík z Hluku a Dorota z Hluku.⁷ Po smrti Oldřicha z Kunovic v roce 1360 není jasné, co se s jeho majetkem, vynášejícím sedm hřiven ročně, dále stalo. Petřík z Hluku svoji část vesnice roku 1360 předal neupřesněnému pánu z Bučovic. A paní Dorota z Hluku měla na tomto panství pojištěno své věno v hodnotě 100 hřiven, které věnovala roku 1359 svému druhému manželovi Stachovi z Buchlovic. Její první manžel pocházel z rodu pánů z Bučovic, je tedy možná příbuzenská vazba mezi Dorotou a Petříkem z Hluku, která by vysvětlovala Petříkovo předání majetku tomuto rodu.⁸ Po úmrtí Stacha z Buchlovic, respektive Stacha z Hluku, jak se tituluje v zápise z roku 1363/1364,⁹ pravděpodobně jeho majetek připadá do rukou jeho bratra Jarohněva z Buchlovic, jehož dcera Anna byla provdaná do rodu Šonvaldů, kteří od roku 1391 vlastnili Hluk. S jistotou však víme, že někdy před rokem 1391 se vesnice dostala do správy moravských markrabat, bratrů Jošky a Prokopa. Právě od markraběte Prokopa odkoupil Hluk Jindřich z Šonvaldu se svou ženou Annou. Tento prodej byl zapsán do zemských desek a je zde také poprvé zmíněna již stojící tvrz.¹⁰

1.2. 15. století – první zmínka o Hlučanech

Po smrti Jindřicha z Šonvaldu odkoupil Hluk nazpět moravský markrabě Prokop, jenž jej někdy před svou smrtí v roce 1405 daroval uherskému šlechtici Petrovi Caklovi ze Svatého Kříže. Tento šlechtic však brzy také umírá a dědit po něm mají jeho synové a manželka. Své dědictví však nezískají, neboť markrabě Jošt, starší bratr markraběte Prokopa, předešlé prodání vesnice neuznal a sám s Hlukem nakládal podle svého uvážení. Markrabě Jošt zaplatil v roce 1407 zbývající sumu potomkům Jindřicha z Šonvaldu, za kterou jeho bratr vesnici odkoupil a zcela zbavil Hluk všech pohledávek a mohl tak bezpečně a plnoprávně majetkem disponovat. Již v roce 1406 dal markrabě Jošt, Hluk do zástavního vlastnictví rytíři Janu z Moravan, který měl vesnici ve svém držení do roku 1408, kdy Hluk připadl opět markraběti. V témže roce Jošt prodal Hluk třem různým pánům, Hynkovi z Dívčího, Jaroslavovi ze Štemberka a Dobešovi

---

6 POKLUDA, Zdeněk. Tvrz v Hluku, s. 149

7 Tamtéž, s. 150

8 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 147

9 POKLUDA, Zdeněk. Tvrz v Hluku, s. 150

10 Tamtéž, s. 150

z Meziříčí. Ani jeden z nich si nechtěl Hluk ponechat pro sebe a proto ho společně ještě toho roku prodali Anně, manželce Jiřího z Messenpeku.¹¹

Po celou dobu Husitských válek byl Hluk majetkem Jiřího z Messenpeku, který byl zastáncem krále Zikmunda Lucemburského. Po jeho smrti roku 1420 vládu nad Hlukem převzal jeho syn Jan Hlucký z Messenpeku, který prvně taktéž podporoval krále Zikmunda Lucemburského, avšak kolem roku 1430 nastal v jeho politice obrat a začal podporovat Husity.¹² V roce 1434 Jan Hlucký z Messenpeku prodal Hluk bratrům Arklebovi a Ctiborovi z Ostrova, kteří vlastnili nedaleké Kunovice. Po nich dědil syn Arkleb a Hynek z Ostrova a z Kunovic, který Hluk prodal někdy před rokem 1460 Janu ze Zástřizl zvaného Mléčko.

První zmínka o konkrétních obyvatelích Hluku pochází z roku 1465, avšak není radostná. Jedná se o soudní zápis z Uherského Hradiště, kdy byl v hradištské krčmě při bitce zabit sekerou a šavlí Hlučan Jan Švec. Z vraždy byl obviněn další Hlučan zvaný Blahut. Jako svědci jsou zapsáni Petr Masař a Hošek – oba rovněž obyvatelé Hluku.¹³

V roce 1468 byl Hluk se svou tvrzí dobit armádou uherského krále Matyáše Korvína spolu s Kunovicemi a Ostrohem. Jedno z mála měst, které se v této česko-uherské válce nepodařilo uherskému králi dobít, bylo Uherské Hradiště. V tomto roce daroval Matyáš Korvín dobitý Hluk svému vojenskému hejtmanovi Franci z Háje. Po jeho smrti Hluk připadl jeho synovi Mikuláši Franci z Háje. Mezi lety 1480 – 1482, tedy po ukončení války, se potomci Jana ze Zástřizl dovolávali u soudů několika žalobami navrácení hluckého majetku. V září roku 1486 v Jihlavě při podepisování dohod mezi králem Vladislavem II. Jagelonským a Matyášem Korvínem se podařilo dostat zápis, že Hluk má být navrácen Mléčkovým sirotkům. Tehdy byla naživu už jen jeho dcera Eliška Zástřizlová. Mikuláš Franc z Háje musel opustit Hluk a jako náhradu mu král Vladislav II. vyplatil 1500 zlatých. Roku 1487 Eliška Zástřizlová přebrala Hluk a ostatní otcův majetek a ještě téhož roku se vdala za Jana Žampacha z Potštejna.¹⁴

Druhou zmínku o obyvatelích Hluku a s ní i jména dalších Hlučanů máme k dispozici z roku 1499 opět z hradištských soudních knih. Tentokrát v zápise nový hlucký fojt spolu s konšely žádali o radu v případě dědictví po bývalém hluckém fojtovi. Jeho děti z prvního manželství Martin Ryšavý, Anna Škrlová a Dorota Pálová

---

11 POKLUDA, Zdeněk. Tvrz v Hluku, s. 151

12 KRAJČA, Milan. Meč "Pana Jana" Messenpeka z Rožnova. Historie mezi Moravou a Nitrou [online].

13 POKLUDA, Zdeněk. Tvrz v Hluku, s. 153

14 Tamtéž, s. 153 - 154

žádaly svoji macechu Mahdu a její děti Vaška a Kateřinu „před právem Hluckým, před fojtem i před konšely“ o dědictví po svém otci. Jako svědci jsou zapsáni Oniken Ondra, Václav Honien, Pláček Vašek, Jan Dršťka, Jan Osuch, Ondřej Hanal, Bál, Michálek Kunc.¹⁵

Další krátká zmínka o obyvatelích Hluku je z roku 1516 o odevzdávání zemské berně (daně) ze 79 poddanských usedlostí, které předával hlucký fojt Martin spolu s Jiříkem Čechem a Martinem Hnáníčkem. Zemská berně obsahovala osmnáct zlatých a pět grošů.¹⁶

1.3. 16. století – povýšení na městečko

V první polovině 16. století měla průměrná ves na Moravě 41 usedlostí. Hluk tyto vesnice počtem usedlostí dvakrát převyšoval, a tak jej v roce 1525 král Ludvík Jagellonský povýšil na městečko.¹⁷

Rod Žampachů z Potštejna vládl v Hluku asi do let 1540 až 1544. Neznáme přesný rok, neboť prodej městečka byl zapsán do zemských desek až dodatečně roku 1557. Někdy v letech 1540 až 1544 odkoupil Hluk Jan z Kunovic, který však krátce na to v roce 1545 umírá a majetek dědí jeho čtyři synové.

Po rozdělení dědictví se městečko Hluk a další okolní vesnice dostaly pod správu Jaroslava z Kunovic. Pro něj se hlucká tvrz stala hlavním sídlem. Stará barokní tvrz už však nesplňovala podmínky pro šlechtické sídlo, a tak ji Jaroslav nechal na popud své druhé manželky Elišky z Lichtenštejna roku 1559 přestavit do dnešní renesanční podoby.¹⁸

Jaroslav zemřel bez dědice v roce 1563. Poté se vlády nad Hlukem chopili Jaroslavovi starší bratři Jan a Jetřich, kteří ještě téhož roku vyplatili vdově Elišce z Lichtenštejna věno 5 000 zlatých. Nově zrekonstruovaná tvrz zlákala Jana a zřejmě se do Hluku přestěhoval ze svého sídla v Louce. Dokládají to prameny, podle nichž se občas tituloval jako Jan z Hluku. V roce 1564 potkala Jana velká ztráta, když na tvrzi zemřela jeho dcera Magdaléna. Sám Jan nedlouho poté v roce 1566 umírá v Uhrách na výpravě proti Turkům.¹⁹

---

15 TKÁČ, Ignác, ed. Liber informationum et sententiarum čili Naučení Brněnská Hradišťské městské radě dávaná od r. 1447 až do r. 1509 s dodatky do roku 1540, s. 97, č. 199

16 BŘEČKA, Jan, a kol Hluk: Dějiny města, s. 168

17 Tamtéž, s. 168

18 POKLUDA, Zdeněk. Tvrz v Hluku, s. 156

19 Tamtéž, s. 156

Janova polovina Hluku pak připadla jeho bratru Jetřichovi, který sídlil v Uherském Brodě a neměl zájem o hluckou tvrz. Jetřich z Kunovic patřil mezi nejvýznamnější protestantské vůdce na Moravě a není divu, že v Hluku i v celém ostrožském i brodském panství vládla náboženská svoboda. Dokládají to i záznamy, podle nichž měl nejpozději v roce 1582 hlucký kostel evangelického kněze.²⁰ Josef Válka napsal o Jetřichu z Kunovic toto: „byl jedním z těch pánů, kteří projevovali o náboženské otázky osobní zájem; udržovali osobní i písemné styky s evangelickými akademii a teology a poskytovali na svých panstvích podporu kněžím, kteří byli jinde pro své neortodoxní názory pronásledováni.“²¹

Po Jetřichově smrti roku 1582 společně vládnu celému panství jeho syn Arkleb a vnuk Jan Jetřich, kteří překročili k dělení majetku až po roce 1592. Tehdy vznikl také rozsáhlý urbář celého panství, v němž jsou zaznamenány podrobné informace i o Hluku a jeho podobě na konci 16. století. V urbáři je zapsán zámek dobře z kamene vystavěný (tvrz), k němuž patřily dvě zahrady (Štěpnice a Šafrance) plné jabloní, hrušek a švestek. Dále panský dvůr s hovězím dobyt看em, prasaty, s drůbeží a ovčírna. Konkrétně se jednalo o 50 dojných krav, 70 jalovic, 150 sviní a 1 500 ovcí. K městečku také patřil pivovar s chmelnicí a sladovnou, který vařil ročně 40 várek piva po 16 sudech. Stála zde také cihelna a 2 panské mlýny. Celkem bylo postaveno 124 poddanských usedlostí (3 lány, 69 půllánů, 32 čtvrtlánů, 20 podsedků). Pro srovnání v roce 1516 bylo v Hluku 79 usedlostí, přibylo tedy 45 nových usedlostí, což je nárůst o 45% za pouhých 76 let.²² V roce 1593 se uskutečnilo ono dělení majetku po Jetřichovi a Hluk spolu s brodským panstvím připadl jeho synovi Arklebovi z Kunovic.

1.4. 17. století – Hluk pod lichtenštejnskou správou

30. května roku 1605 byl Hluk spolu s dalšími okolními vesnicemi vypálen v důsledku vpádů uherských Bočkajovců na Moravu.²³ Ti plenili pohraniční oblasti Moravy a Uher celý rok 1605. Loupení a vraždění ukončil až mír mezi bouřící se uherskou šlechtou a císařem Rudolfem II. (1605-1606)²⁴

Arkleb z Kunovic vládl až do své smrti v roce 1609. V květnu roku 1610 se o jeho majetek podělili jeho synové Jan a Jetřich. Starší Jan se usadil v Hluku a Jetřich získal

---

20 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 172

21 Válka, J. Od husitství do Bílé hory, s. 215

22 POKLUDA, Zdeněk. Tvrz v Hluku, s. 158

23 NEKUDA, V. Uherskohradištsko: Vlastivěda moravská, s. 498

24 POKLUDA, Zdeněk. Tvrz v Hluku, s. 158

Uherský Brod. Tímto rozdělením se Hluk tentokrát již naposledy osamostatnil a stal sídlem šlechtického rodu. Jan si téhož roku do městečka přivedl svou ženu, které pojistil věno na Hluku v hodnotě 15 000 zlatých. K hluckému panství ještě připadalo městečko Nivnice a vsi Dolní a Horní Němčí, Slavkov, Boršice a Strání. Ačkoliv hlucké panství bylo velké a také hodnotné, Jan z Kunovic ho udržel pouhých 6 let.

Jan z Kunovic pocházel z bohatého rodu a neuměl šetřit, peníze rozhazoval, kde se dalo, až se nakonec dostal do velkých finančních potíží a byl nucen Hluk prodat. Dalším z možných faktorů jeho krachu mohly být následky oněch uherských vpádů na Moravu (1605-1606). Nakonec Jan celé své panství kromě Nivnice prodal svému bohatému bratranci Janu Jetřichovi z Kunovic, majiteli Uherského Ostrohu, za 80 000 zlatých. Ani tyto peníze mu neumožnily splatit všechny pohledávky a roku 1618 prodává i Nivnici. Prodáním Hluku Janovi Jetřichovi z Kunovic roku 1616 se definitivně rozhodnulo o hlucké tvrzi. Ta se už nikdy nestala sídlem žádného pána. Hluk se stal s konečnou platností součástí ostrožského panství a z tvrze se stala sýpka.²⁵

Jan Jetřich se však dlouho z nabytého statku netěšil. Následujícího roku 1617 umírá a správu majetku přebírá jeho syn Jan Bernard. Tento mladý šlechtic byl po připojení moravských evangelických stavů k protihabsburskému povstání na jaře roku 1619 zvolen do funkce zemského direktora. Zastával však i jiné funkce. Například byl členem zemského soudu a také komisařem pro Hradištský kraj. Na počátku roku 1620 byl jedním z poselstva, které vítalo Fridricha Falckého „zimního krále“ na návštěvě Moravy. Pro tuto událost se stal jeho komořím.²⁶

Po událostech z 8. listopadu 1620 se z evangelického pána Jana Bernarda stává jeden z „arcirebelů“ a je pronásledován prohabsburskou šlechtou a katolickou církví. Víme, že roku 1621 uprchl. Po dopadení byl 2. září roku 1622 s dalšími odsouzen. Trestem mu byla ztráta majetku a smrt.²⁷ V prosinci 1620 vtrhl na Moravu uherský kníže Gabriel Bethlen, který však přišel už pozdě, pomoci českým stavům. Vojsko se utábořilo na Slovácku a až do podzimu 1621 terorizovalo okolní vesnice. Všichni obyvatelé opustili své obydlí, všechen svůj majetek zakopávali na polích, a sami se ukrývali v lese Hlubočku, který byl dříve mnohem větší než dnes. Nastala taková bída, že obyvatelé museli pojídat dokonce i psy a kočky.²⁸ Pole v tomto roce nebylo obděláváno, tudíž nebyla žádná úroda, která by mohla nasytit obyvatele nejen Hluku,

---

25 POKLUDA, Zdeněk. Tvrz v Hluku, s. 159

26 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 188- 189

27 POKLUDA, Z. Páni z Kunovic, s. 265 - 266

28 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 228

ale celého Slovácka. Například obyčejný bochník chleba, který se před válkou prodával za pouhý jeden groš, byl nyní dostupný za jeden zlatý. Na konci války (1648) se pecen prodával dokonce za zlaté dva.²⁹ Roku 1623 zachvátil nejen Hluk, ale i jeho okolí mor. Na počátku 17. století měla Morava téměř dva miliony obyvatel, v roce 1634 již asi jen tři sta tisíc.³⁰

Velkou část své historie městečko Hluk spadalo do vlastnictví Lichtenštejnských knížat. Pod správu tohoto rodu se dostalo v roce 1625. Ostrožské panství, do kterého Hluk patřil, odkoupil Gundakar z Lichtenštejna od císaře Ferdinanda II.³¹ Lichtenštejnský pán se fakticky ujal vlády až v roce 1628, kdy nařídil všem ve svých zpustošených panstvích, aby se vrátili do svých domovských vsí, a obdělávali svůj grunt. Mnoho Hlučanů, kteří přežili tyto těžké roky, se vrátilo. Obsadili už však jen 60 usedlostí, tedy asi polovinu ze všech obydlených v roce 1592. Pole i vinohrady byly znovu vysekány a vypleveny. Pivovar i sladovna byly zbořeny a už se nikdy opět nezbudovaly.³²

Kostel i fara byly opraveny a do Hluku přijel nový katolický kněz. Tento duchovní pastýř Jakub Ignác Celler byl pro Hlučany spíše prokletím než požehnáním. V dobách nouze v letech 1642 – 1645, kdy Morava byla napadána oddíly švédské armády, kněz neústupně vybíral a žádal po obyvatelích Hluku desátky, které mu měli odvádět. Situace zašla až tak daleko, že si kněz stěžoval na své farníky u olomoucké konsistoře. Ta však neznala všechny detaily onoho problému a na Hluk roku 1650 uvalila klatbu na dobu sedm let. V Hluku se včetně bohoslužeb neprováděly žádné křty, svatby ani pohřby. Hlučané proto cestovali až do Uher, aby pokřtili své děti nebo vstoupili do svazku manželského. Občas pomohli i dominikánští kněží z Uherského Brodu, neboť Celler nebyl ani mezi ostatními knězi oblíben pro svůj nespořádaný nekněžský život. Tyto detaily o Cellerovi a jeho nečistém životě a pravém poměru k jeho farníkům donutila konsistoř Cellera zaplatit pokutu patnáct zlatých. Po zaplacení této sankce však svého nespořádaného života nezanechal a tak byl v roce 1652 olomouckou konsistoří odvolán a klatba byla zrušena.³³

Následovalo jedno desetiletí relativní pohody a míru, které skončilo tureckým útokem v roce 1663. Turecké výpady na Moravu začaly krátce po žních a sahaly až

---

29 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 224

30 Tamtéž, s. 228

31 Tamtéž, s. 226

32 Tamtéž, s. 229

33 Tamtéž, s. 230

k Brnu a Olomouci.³⁴ 3. září Turci napadli Hluk a celý ho i s pánským dvorem vypálili.³⁵ 19. září se Turci vrátili. Naštěstí se je za pomoci císařského vojska podařilo vyhnat. Záhy poté 6. října přijelo k Hluku kolem čtyř tisíc Turků. Ti se však před Hlukem otočili a zamířili k Uherskému Brodu. Avšak hned druhého dne přitáhlo k Hluku dalších asi sedmnáct tisíc Osmanů. Lidé utekli do lesů, kde se schovávali. Tato armáda tábořila mezi Hlukem a Dolním Němčím. Jakmile se začala přibližovat císařská armáda Osmané zapálili Hluk a dali se na ústup. Zanedlouho městečkem procházelo císařské vojsko, které se k obyvatelům chovalo stejně jako Turci. Během těchto útoků Turci odvedli do otroctví přes dva tisíce mladých lidí a starší obyvatele vraždili.³⁶

V srpnu 1680 se v Hluku objevil mor, který trval až do prosince. Tato nemoc snížila počet obyvatel Hluku asi na polovinu. Ani další roky nebyly klidné a hned rok 1682 přinesl nové nájezdy uherských jednotek, které loupily po celém kraji. Následujícího roku 1683 a to konkrétně 14. července přitáhla k Uherskému Brodu silná pětitisícičlenná maďarská armáda. Využila tak absence císařské armády a s tím spojeného tureckého obléhání Vídně, které začalo ve stejný den. Po dobití Uherského Brodu začali Maďaři vysílat méně početné skupiny, aby loupily v okolních vesnicích. Po vyplenění Vlčnova obyvatelé Hluku chtěli opustit městečko a schovat se v lese, jak to dělali již dříve. Šťastnou náhodou byl v Hluku v tuto dobu statečný rychtář, jehož jméno se bohužel nedochovalo, který zakázal Hlučanům utéct. Všichni muži, kteří byli v tu dobu schopni boje, se museli vyzbrojit. Tato ozbrojená skupina hluckých sedláků a také vlčnovjanů, kterým se podařilo uprchnout do Hluku, se utábořila na kopci nad horním mlýnem. Maďarští vojáci zaútočili několikrát, ale pokaždé byli odraženi. Při posledním útoku byl zabit i ten statečný rychtář, jenž obranu organizoval. Na jeho počest byl na místě jeho smrti postaven dřevěný kříž. Ten byl později nahrazen křížem kamenným, který tam stojí dodnes.³⁷

1.5. 18. století – doba osvícenství v Hluku

Roky 1700 až 1710 se nesly ve znamení dalších válečných útrap. Opět se jednalo o Kuruce, maďarské protihabsburské povstalce pod vedením knížete Františka Rákócziho. V roce 1700 se tito Kuruci v Hluku dlouho nezdrželi a při odchodu odvedli sebou

---

34 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 230 - 231

35 JANČÁŘ, J. Hluk nejmladší město Slovácka, s. 39

36 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 231

37 Tamtéž, s. 232

zástup lidí a pár kusů dobytka. Následujícím krokem proti Kurukům bylo v roce 1703, vyhlášení krajského hejtmana a komandanta, aby vrchnost vyzbrojila své poddané schopné boje. A poslala je bránit Moravsko – Uherské hranice. Odešlo i několik Hlučanů, všichni se v zimě vrátili zpátky. Zima toho roku byla mírná. Takže všichni lidé mohli pracovat na poli. Týden po Velikonocích 27. března roku 1704 Maďaři znovu oblehli Uherský Brod. Té noci přiběhlo několik Vlčnovjanů, kteří hlásili, že Kuruci jsou už ve Vlčnově. Hlučané se rychle začali ukrývat v lese. Odváželi nebo v humnech rychle zakopávali svůj majetek. Druhý den přijeli Kuruci směrem od Dolního Němčí. Nikoho však nenašli a tak zapálili několik domů a odjeli.³⁸ 10. ledna 1706 přišli Kuruci opět do Hluku, který zase vypálili. V březnu příštího roku (1707) se Kuruci vrátili do Hluku znovu a tentokrát museli mít v městečku špehy, neboť loupili jen v chalupách bohatších obyvatel. Netrvalo jim dlouho a objevili i pečlivě zakopané „poklady“ a majetky. Během celého léta 1708 Kuruci loupili po celém kraji a brali všechno, co mělo nějakou hodnotu. Lidé se začínali bouřit proti vrchnosti. Ta požadovala robotu a odvádění desátků, a přitom nebyla schopna ochránit obyvatele před útoky Maďarů.³⁹ 1709 byl poslední rok, kdy Kuruci vydrancovali Hluk. 4. srpna toho roku projížděli kolem městečka, avšak do Hluku nepřijeli. Lidé neváhali a ihned všechno svůj majetek naložili na vozy a odvezli ho lesa. Další den Kuruci do Hluku přijeli. Zabili deset lidí, pobrali co se dalo a městečko zapálili.⁴⁰

Po století zaplněném válečnými útrapami se Hluk začal znovu rozrůstat. Další událostí, která Hlučany ovlivnila, bylo zavedení tabákového monopolu od císaře Karla VI. v roce 1730. Toto nařízení mělo za následek zvýšení cen tabáku, a proto někteří mladíci tabák pašovali z Uher. Všeobecně platilo, že pokud se nějaký mladík dopustil krádeže nebo jiného trestného činu, jako trest musel jít na vojnu. Neboť stále nebyla zavedena povinná vojenská služba.⁴¹

Rok 1737 byl pro Hlučany plný živelných pohrom. Na jaro přišla velká povodeň, která zaplavila celý Dolní konec. Po žních v Hluku několikrát hořelo.⁴² Při těchto požárech vyhořel i dřevěný kostel.⁴³ Rok 1738 byl pro změnu naplněný silnými vichřicemi, které odnášely ploty, střechy chalup a vyvracely stromy. Zima mezi lety 1739 – 1740 byla velmi krutá a dlouhá. Sníh napadl už v listopadu a Hlučané nestihli

---

38 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s 233

39 Tamtéž, s 234

40 JANČÁŘ, J. Hluk nejmladší město Slovácka, s. 50

41 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s 234

42 Tamtéž, s. 234

43 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 539

zasít ozim. Zima skončila až 24. dubna a ani jař se nestihla zasít včas. Proto byla toho roku velmi slabá úroda. Veškerá vinná réva a mladé stromky pomrzly.⁴⁴

Na podzim 1741 se dokončila stavba nového kostela, který byl znovu zasvěcen svatému Vavřinci. Na stavbě kostela se podílel italský architekt Anton Erhard Martinelli a stavbu financoval kníže Jan Nepomuk Karel z Lichtenštejna.⁴⁵

Roku 1742 Hlukem projížděla pruská armáda směřující k Vídni. Vojsko vyžadovalo velké výkupné za to, že městečko nevypálí. Jen v Hluku způsobilo škodu za jeden tisíc zlatých, k čemuž nebyla přičtena škoda na knížecím majetku.

Začátkem sedmileté války s Pruskem v roce 1756 se v Hluku usadil oddíl pruských vojáků, který se ubytoval po domcích starousedlíků. V každém gruntě byli ubytováni jeden nebo dva vojáci. Rok 1770 byl pro Hlučany přelomový v tom, že bylo zavedeno první číslování domů.⁴⁶ Příštího roku (1771) bylo velmi deštivé počasí a Okluky zaplavily celou oblast kolem svého koryta. Většina úrody na polích uhnila a nastal nedostatek obilí. Hráže všech pánských rybníků byly protrhány a ryby odnesla voda. Díky podpoře od Marie Terezie byly do Hluku a jiných postižených oblastí dodány brambory a obilí z Uher.⁴⁷ V tomto roce se rozdělilo obyvatelům městečka pole u dolního mlýna na zelí a jinou zeleninu, od té doby se této části Hluku říká „Zelnice“⁴⁸. Dnes se v Zelnici nachází městské koupaliště. Roku 1772 byla díky podpoře z minulého roku bohatá úroda a každý musel po žních odevzdat tolik obilí, kolik minulého roku dostal od vrchnosti. V Uherském Ostrohu byla zprovozněna sýpka, kde si mohl každý v době neúrody vypůjčit obilí, které musel po následujících žních vrátit také s úrokem (na jednu měřici byl úrok asi jedna mírka).⁴⁹ Rok 1781 byl velkým krokem vpřed nejen pro Hlučany, ale i pro celou monarchii tím, že Josef II. zrušil nevolnictví, a poddaní se mohli téměř neomezeně stěhovat a zakládat rodiny bez povolení vrchnosti.⁵⁰

Roku 1789 byl vydán v platnost Josefský katastr a městečko se muselo znovu celé přeměřit a usedlosti nově očíslovat.

---

44 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s 235

45 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 539

46 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s 237

47 Tamtéž, s. 238

48 Tamtéž, s. 237

49 Tamtéž, s. 239

50 JANČÁŘ, J. Hluk nejmladší město Slovácka, s. 51

1.6. 19. století – rozmach městečka

V druhé polovině 18. století a v první polovině 19. století se Hluk začal znovu rozrůstat. Jen od roku 1800 do roku 1850 přibylo v městečku 70 nových domků, ke kterým nepatřilo žádné pole. V roce 1800 bylo v Hluku 225 číslovaných domků.⁵¹ Ze Stabliního katastru ze třicátých let 19. století víme už o celkově 277 domcích.⁵² V tomto období se postavila velká část tzv. „Klebetova“ a začala výstavba ulice Boršická. Začaly se stavět také domky „nad kostelem“, dnes ulice Vyšehradská a v „uličce“ Za zámkem.⁵³

Roku 1805 procházely Hlukem oddíly rakouské a ruské armády, Ruská armáda dokonce kolem Hluku týden tábořila a rozšířila mezi obyvateli pravé neštovice.

Při státním bankrotu v roce 1811 musel hlucký kostel, jako mnoho dalších odevzdat všechno zlato a stříbro. Jako náhrada jim byly poskytnuty pozlacené cínové poháry apod. V důsledku této krize a časté neúrody byl až do roku 1817 velký nedostatek jídla. Z těchto dob se dochovala příhoda hluckého sedláka. *„Sedlák jeden – otec sedmi dětí – šel na trh do Uh. Hradiště koupiti chléb nebo obilí. Na trhu však nic nebylo. Šel tedy s pytle, v němž měl peníze do vesnice za Hradištěm. Dva dni chodil, prosil, peníze nabízel, ale nikde nic nedostal. Vrátil se tedy domů, kde ho čekaly hladové děti. Sedlák se slzami v očích hodil pytel na zem se slovy: „Děti jezte peníze, chleba není!“ Podobných případů bylo mnoho.“*⁵⁴

Roku 1818 se situace začala pomalu stabilizovat díky velké úrodě pěstovaných plodin. Významný byl pro Hluk také rok 1820, kdy Slovácko zasáhla velká bouře, která způsobila povodeň. Všechny panské i obecní rybníky byly zničeny a už nikdy nebyly znovu obnoveny. Proměnily se na pole a louky.⁵⁵ Dnes po nich zůstala jen ulice s názvem U Rybníků a pole „Rybníčky“.

16. července roku 1831 Hlukem procházela armáda, která mířila k hranicím, aby zabránila šíření cholery, jež se na Moravu dostávala od východu. Mezitím však už cholera vypuknula v Bánově a vojsko bylo rychle staženo. Obklíčilo Bánov, aby se nemoc nemohla dál šířit. Obyvatelé ostatních vesnic také hlídkovali a nikoho do své vesnice či městečka nepouštěli. I přes tato bezpečnostní opatření se cholera dál rozšířila.

---

51 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s 239

52 JANČÁŘ, J. Hluk nejmladší město Slovácka, s. 57

53 NEKUDA, V. Uherskohradištsko: Vlastivěda moravská, s. 500

54 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s 241

55 Tamtéž, s. 241

V Hluku vypukla v srpnu toho roku (1831) a během šesti týdnů zabila šedesát osob.⁵⁶ Další epidemie cholery v městečku byla v roce 1836, kdy během šesti týdnů zemřelo 280 obyvatel. V roce 1841 přijeli do Hluku lékaři z Uherského Hradiště a naočkovali Hlučany od šesti do třiceti let vakcínou proti choleře.⁵⁷

Ani v 19. století se Hluku nevyhnuly požáry. Roku 1838 vyhořel horní konec a roku 1857 zase naopak dolní konec. Mezitím hořelo ještě v roce 1846.⁵⁸

7. září roku 1848 říšská rada definitivně zrušila poddanství. V Hluku dokonce při této příležitosti procházel městečkem rychtář Vavřinec Pospíšek s bubnem, který všechny slavnostně informoval, že už nemusí robotovat.⁵⁹ Vavřinec Pospíšek byl také posledním hluckým rychtářem a zároveň se roku 1850 stal prvním hluckým starostou.⁶⁰ Zrušením poddanství se v Hluku začala rozvíjet řemesla, z údajů z roku 1880 víme o třech kovářských, dvou kolářských, dvou bednářských, dvou stolářských, dvou krejčovských a o čtyřech obuvnických dílnách.

Roku 1881 probíhalo sčítání lidu a v Hluku bylo tento rok 518 číslovaných domů, ve kterých žilo 2661 lidí. Z toho 1302 mužů a 1359 žen.⁶¹

1.7. 20. století – útrapy světových válek a komunismu

Dne 28. června 1914 byl v Sarajevu zastřelen František Ferdinand d'Este, následník rakouského trůnu. V Hluku se tato událost projevila 4. srpna, kdy se na obecním úřadě a hospodách objevila mobilizační vyhláška „Mým národům“. Ta nařizovala všem mužům do 32 let s vojenskou povinností, aby se hlásili u svých útvarů. *„Četníci hned chodili po domech a vyzývali vojáky k rychlému odjezdu. Obec dala k dispozici vozy s koňmi, stály u dolní hospody. Bylo v Hluku mnoho pláče a nářku, vždyť odcházelo najednou 187 mužů vesměs ženatých a otců rodin. Ženy plakaly, nechtěly se od nich odloučit. Násilím je od sebe četníci odtrhávali a na vozy hnali.“*⁶² Odvody pokračovaly po celou válku. Do konce války bylo z městečka odvedeno celkem 1240 mužů ve věku 17 až 45 let.

Během války musel Hluk jako ostatní obce posílat určité množství obilí a jiných surovin pro armádu. Ale již v roce 1915 Hlučané oznámili, že nemají potřebné množství pro dodání. Proto byl do Hluku vyslán speciální komisař a vojáci, aby prováděli

---

56 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 242

57 Tamtéž, s. 242

58 NEKUDA, V. Uherskohradištsko: Vlastivěda moravská, s. 500

59 JANČÁŘ, J. Hluk nejmladší město Slovácka, s. 52

60 NEKUDA, V. Uherskohradištsko: Vlastivěda moravská, s. 500

61 SOAVUH, ZŠ Hluk, Školní kronika 1873 – 1919

62 DUFKA, J. Jak Hlukem kráčely dějiny, s. 6 - 7

rekvizice. Lidé se však snažili co nejvíce obilí schovat, aby měli dostatek nejen na setbu, ale i na přežití. Pokud byla skrýš inspektorem objevena, hrozila dotyčnému vysoká pokuta.

28. října 1918 podepsán mír. „*To bylo hned v Hluku veselo. Konal se slavnostní průvod s hudbou a hned byla i tancovačka, protože přes celou válku byly muziky zakázané.*“⁶³

I v Hluku se po válce začaly objevovat antisemitistické projevy, které vyvrcholily v noci 10. listopadu, kdy někdo rozbil skleněnou výlohu židovského obchodníka Grünfelda. Lidé ihned vykradli celou výlohu a vyrazili dveře a začali rabovat. Poté, co se zpráva roznesla po městečku, byl celý obchod do rána prázdný. Stejný osud potkalo i vetešnictví dalšího židovského obchodníka Morice Lövyho.⁶⁴

Na počátku dvacátých let byly kolem Hluku zrušeny pastviny a většina z nich byla zorána na pole. Započalo se taky se stavbou prvních „povodňových domků“ dnes Ostrožská ulice. V tomto období mělo městečko možnost připojit se k dráze v rámci stavby nové železniční tratě na Slovensko. Pro malý zájem občanů se dráha vybuďovala v nedalekém Veselí nad Moravou.⁶⁵ V roce 1923 byl rozparcelován lichtenštejnský velkostatek hle nové pozemkové reformy. Půda byla rozdělena mezi občany a část převzala obec. Dolní část statku byla o několik let později zbourána a na jejím místě byla postavena nová školní budova.

Ve třicátých letech po vypuknutí hospodářské krize se v Hluku za podpory státu budovaly nové silnice a regulovalo se koryto potoka Okluky. Těmito pracemi byla snížena nezaměstnanost obyvatel. Také proběhla elektrifikace obce.⁶⁶

Po vyhlášení Mnichovské dohody (1938) následovala mobilizace armády a všichni očekávali válku. Ta však nevypukla a vojáci se mohli ještě téhož roku vrátit domů. Mezi nimi bylo i několik desítek Hlučanů. Příštího roku se situace začala znovu vyostřovat a 14. března 1939 Slovensko vyhlásilo samostatný stát. Následující den 15. března začala německá armáda obsazovat zbývající část republiky. 16. března vyhlásil Adolf Hitler z pražského hradu Protektorát Čechy a Morava. Téhož dne projely Hlukem německé oddíly, ale nezastavily. Až večer 17. března přijelo kolem sta mužů, tři osobní auta, deset těžkých aut, dva platoňáky na převoz porouchaných tanků, deset tanků a

---

63 DUFKA, J. Jak Hlukem kráčely dějiny, s. 13 - 14

64 Tamtéž, s. 14

65 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 285 - 286

66 Tamtéž, s. 306 - 308

patnáct motocyklů. Vojáci byli ubytováni v prostorách obecního hostince a velitelství si zřídili na obecním úřadě. Pobývali zde necelé tři týdny a poté odjeli do Luhačovic.⁶⁷

Druhá světová válka probíhala pro Hlučany podobně jako ta první. Začalo prudké zdražování veškerého zboží. Obyvatelé museli dodávat armádě předepsané suroviny, většinou obilí, maso a sádlo. Bohužel mnoho Hlučanů již před válkou sympatizovalo s fašisty a po vyhlášení protektorátu kolaborovalo s Němci. Dokládá to také dvanáctičlenná delegace z Hluku, Kunovic, Dolního Němčí a Blatnice, která se účastnila v tradičních krojích pohřbu zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. V Hluku bylo také mnoho příznivců myšlenky odtrhnutí Slovácka od Moravy a připojení se k fašistickému Slovenskému státu.⁶⁸

Na počátku dubna 1945 se v Hluku opět usadila jednotka Německé armády. V noci na 27. dubna vyhodila do vzduchu čtyři mosty přes potok a pak odjela. Výbuchy byly tak silné, že lidem poničili domy, střechy a okna. Ráno po deváté hodině přijel do Hluku první Rus na kole a v deset hodin už Hlukem projížděla Rudá armáda. *„28. dubna se volil na schůzi konané na náměstí místní národní výbor. Byli zvoleni většinou komunisté a ti, co nebyli, museli potom dělat všechno, jak to chtěli komunisti.“*⁶⁹

Po únorovém převratu v roce 1948 se v obci ujal vlády Akční výbor Národní fronty, který nikdo nezvolil. Jako první byl odvolán předseda místního národního výboru (dále jen MNV) a s ním také 18 z celkem 30 členů národního výboru. *„30. května byly volby, ale jenom do sněmovny. Volena byla jenom jedna kandidátka. Volby tajné nebyly, takže se lidé chtít nechtít vystavili nebezpečí pronásledování a šikanování, pokud by kandidátku sestavenou komunisty do urny nehodili. Mě bylo volební právo odňato opět bez udání důvodu.“*⁷⁰ Z tohoto zápisu je patrné, že komunisté odebírali volební právo bývalým legionářům, což autor zápisu byl.

Již v roce 1950 se objevily první tendence k založení jednotného zemědělského družstva (dále jen JZD). Nikdo se nechtěl připojit. JZD bylo nakonec založeno v roce 1952, avšak stále nebyl zájem občanů se do něj přidat. Proto byli všichni v následujících letech „vydírání a donucování“, aby se do JZD připojili. Postupně byl všem znárodnován zemědělský majetek a zvířata.

---

67 DUFKA, J. Jak Hlukem kráčely dějiny, s. 43

68 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 319 - 327

69 DUFKA, J. Jak Hlukem kráčely dějiny, s. 66

70 Tamtéž, s. 73

Mezi lety 1961 - 1965 se konala potřebná rekonstrukce chátrající tvrze, díky níž získala svou současnou podobu. Velkou zásluhu na realizaci měl spisovatel František Kožík, který napsal historický román *Na dolinách svítá*, jenž se odehrává právě na hlucké tvrzi. Tato kniha motivovala obyvatele městečka, aby svou jedinečnou tvrz zachránili před celkovým zchátráním. Nermalou zásluhu na obnově tvrze měl také místní učitel a významná osobnost hluckých dějin Dominik Černý, který dokonce po svém přeložení do školy ve Starém městě, každý den dojížděl do Hluku a vyjednával s představiteli obce za záchranu tvrze.⁷¹

Politický tlak začal v šedesátých letech polevovat, což vedlo k Pražskému jaru. Všichni očekávali nové reformy, jenž by zlepšily situaci, a pomalu navrátily demokracii. Proto byli Hlučani, stejně jako celý národ, šokováni z náhlého vpádu vojsk Varšavské smlouvy do republiky 21. srpna 1968. V tento den se v Hluku nepracovalo, i když lidé nastoupili na směnu, byli posláni domů. V noci pak Hlukem projížděla armáda. Ta však v obci nezastavila a pokračovala dál do Uherského Hradiště. V důsledku těchto událostí emigrovalo z Hluku 18 občanů. Po nástupu Gustava Husáka do čela KSČ a následné normalizaci a čistkách v komunistické straně se v Hluk začal znovu rozvíjet a modernizovat. Díky vysoké regionální zaměstnanosti v nově vybudovaných národních podnicích byl Hluku 29. dubna 1970 udělen status města.⁷²

Nový status města Hlučany motivoval k jeho prudkému rozvoji. Během příštích deseti let se vybuďovala nová pošta, požární zbrojnice, školní tělocvična, lékárna a začalo se s výstavbou víceúčelové sportovní haly s restaurací a ubytovnou. Byly postaveny čtyři panelové domy u n. p. Autopal a 109 rodinných domků na Láně. Dále byla dokončena nová silniční a kanalizační síť.⁷³

Následkem Sametové revoluce v listopadu 1989 na prosincové schůzi občanů odstoupilo dosavadní komunistické vedení města. První svobodné volby do zastupitelstva města se konaly až 24. listopadu 1990. Tyto volby ukončily vládu národního výboru a vedení se chopilo městské zastupitelstvo. Prvním starostou byl zvolen Miroslav Lekeš. Mezi nejdůležitější počiny porevolučního zastupitelstva patřilo dokončení plynofikace města a vybudování čistírny odpadních vod.⁷⁴ Celkový růst

---

71 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 458

72 Tamtéž, s. 391 - 395

73 Tamtéž, s. 397

74 Tamtéž, s. 423 - 425

města byl ve 20. století obrovský. Počet obyvatel se zvýšil z 2 857 na 4 360 a počet domů z 595 na 1 267.⁷⁵

1.8. 21. století – současnost města Hluk

Město se i nadále rozrůstá a rozvíjí. Vybudovalo dům s chráněnými byty, koupaliště, cyklostezky. Zrekonstruovalo mateřskou školu, sportovní halu, pěstitelskou pálenu, památkové domky a centrum města. Ve městě je několik průmyslových zón, které se neustále rozšiřují. Občanská vybavenost obce je na dobré úrovni (obchody s potravinami, smíšeným zbožím, drogerií, elektronikou, lékaři pro děti i dospělé, zubní ordinace, lékárna, několik restaurací, kavárna, pizzerie, bowling,...). Velmi dobrá je i dopravní dostupnost (autobusové spojení, 12 km od Uherského Hradiště i od Uherského Brodu). To všechno spolu s krásnou přírodou v okolí města činí z Hluku příjemné místo k životu.

---

⁷⁵ BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 399

2. Historie školství v Hluku

První záznamy o škole v Hluku pocházejí ze 17. století. Jednalo se o školu farní. Farní školy byly většinou zřízeny na faře. Do třicetileté války i po ní byla v Hluku farní škola i pro okolní vesnice (Dolní Němčí, Boršice u Blatnice). Ve škole vyučoval „ludirector“ neboli ředitel hudby, který hrával v kostele na varhany. Školu navštěvovali většinou chlapci ze zámožnějších rodin. Každou neděli chodily do školy všechny děti a hlavním tématem výuky bylo náboženství. Z důvodů častých požárů v Hluku a to i fary se bohužel nedochovaly záznamy z tohoto období.⁷⁶

2.1. Škola v 18. století

Základy novodobé školy, jak ji známe dnes, položila císařovna Marie Terezie svou reformou v roce 1774. V každé obci byla zřízena tzv. triviální škola, ve které se učilo vedle hlavního náboženství také trivium. Tedy čtení, psaní a počty.⁷⁷

Roku 1780 byl vydán zákon, který přikazoval rodičům posílat své děti ve věku od šesti do dvanácti let do triviální školy. Realita však byla jiná. Přes léto a v časech žní byla škola prázdná, protože rodiče potřebovali co největší pomoc na polích. Školní rok trval šest měsíců v roce, a školní docházka činila 6 let. Roku 1781 byla škola v Hluku přestěhována z fary do domku č. p. 48. Byl to běžný dřevěný domek s doškovou střechou, ve které se nacházely dvě třídy.⁷⁸

Ani rektor nebo později nadučitel neměl jednoduchý život. Ze záznamů z let 1788 a 1807 víme, že jeho plat či odměnu za práci tvořili především naturální dávky. Učitel měl v této době tři příjmy. První plat dostával za učení ve škole a to bylo tzv. sypané obilí, které činilo 31,5 měřice žita. Druhý plat byl za hru na varhany a zpěv v kostele, kdy od majitelů půdy dostával ročně celkem 3 kopy a 8 otepí pšenice i ovsu. Jako třetí plat získával za vánoční koledu, kdy koledoval v celém městečku a za tzv. kantování. Kantaci získával především za zpěv na mnohých událostech například svatbách a pohřbech.⁷⁹ Roku 1785 bylo ve všech školách nařízeno vyučovat německý jazyk.

---

76 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 125

77 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 246

78 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 126

79 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 247

2.2. Rozvoj školy v 19. století

Prvním doloženým nadučitelem hlucké školy byl od roku asi 1800 do roku 1831 Ignác Strommer. V roce 1831 se místa vzdal ve prospěch svého nejstaršího syna Františka Strommera, který zastával funkci až do své smrti 14. dubna 1873. Po něm se nadučitelem stal Emil Zapletal z Napajedel.⁸⁰

Nová školní budova, dnešní nejstarší část staré školy, se začala stavět v roce 1831 a dokončena byla o rok později 1832. Budova stojí na místě, kde dříve stával domek č. p. 48, ve kterém byla předchozí škola. Byla to jednopatrová stavba se dvěma třídami, na kterou všechen stavební materiál poskytnul lichtenštejnský kníže.⁸¹

Od roku 1868 do 1900 se ve škole muselo platit učitelům školné. To bylo na jednoho žáka jeden zlatý a osmdesát krejcarů.⁸² V roce 1869 proběhla v monarchii školská reforma, zákon o školách obecných, který zrušil církevní dozor nad školami a stát převzal veškerý dozor a správu školství. Ve školách přibily nové vyučovací předměty, a to: přírodopis, zeměpis, dějepis, kreslení a zpěv. Školní docházka se prodloužila z šesti let na osm.⁸³

V roce 1873 bylo v první třídě 200 dětí a 170 dětí ve druhé třídě. Nadučitel Emil Zapletal zapsal do školní kroniky: *„Žádný člověk nemůže pomyslet, jaká to těžká práce byla ve škole v Hluku s tak velkým počtem žáků. Jakého prospěchu se mohlo docílit? Co se mohlo z učebné látky probrati? To může jen znalec – učitel – posoudit. V zimní době museli menší žáci sedět na zemi, ježto v lavicích nebylo pro ně místa.“*⁸⁴

V zimě mezi lety 1873/74 do Hlucké školy zavítal okresní hejtman z Uherského Hradiště pan Bedřich Radnický, který se zhrozil, v jak stísněných prostorách se zde žáci vyučují. Proto inicioval přístavbu další části školy. Obecní výbor se proto na začátku roku 1874 shodl na rozšíření školní budovy tak, aby vyhovovala většímu počtu žáků. Plán zhotovil ing. František Jeřábek z Uherského Hradiště a 2. června se začalo se stavební prací. Stavební práce koordinovali předseda místní školní rady mlynář Vilém Pipal a pan Matouš Dohnal představený obce. Přístavba zahrnovala jednu třídu, byt pro nadučitele, který zahrnoval dva pokoje, kuchyni a komoru a jeden pokoj pro učitele. Během stavebních prací byla rovněž opravena původní budova a byly s ní položeny

---

80 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 131

81 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika 1873 – 1919

82 PLAČKOVÁ, Marie. Hlucké besedy, aneb, Jak bývalo prvěj. s. 21

83 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 126

84 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika 1873 – 1919

nové podlahy, které do té doby chyběly. Díky přímluvě správce hluckého velkostatku pana Josefa Rause část stavebního materiálu daroval opět lichtenštejnský kníže. Pan Raus byl za tento skutek jmenován čestným občanem Hluku. Celá přístavba stála městečko 9 000 zlatých, z toho 3 000 zlatých zapůjčila Zemská pokladna v Brně.⁸⁵

Školní rok 1875/76 začínal 15. září a končil 15. července. Ačkoliv byla škola nová, docházka dětí byla velmi špatná. Například 10. července 1875 bylo ve třech třídách 12 žáků z celkového počtu 390. Následující školní rok se nesl v podobném duchu. Do 1. října 1875 byla školní docházka minimální. Toho roku se totiž urodilo mnoho ovoce na stromech a děti museli pomáhat rodičům sklízet nebo ovoce hlídat. Po 1. říjnu se situace zlepšila a škola se pomalu zaplnila.⁸⁶

Ve školním roce 1884/85 vyučování začalo 1. září. Hluckou školu opustil nadučitel Emil Zapletal, který se přestěhoval do Uherského Ostrohu. Jeho nástupcem se stal Jan Kessler z Otrokovic.⁸⁷ Docházka ve školním roce 1884/85 byla opět mizerná. Dokládá to zápis ze školní kroniky od nadučitele Jana Kesslera, který píše: „*Jednotlivé třídy jsou úplně přecpány. Ovšem návštěva školy je na počátku a na konci školního roku velmi špatná, takže od 1. září do listopadu a od dubna do července učírny jsou téměř prázdné. Příčina nedbalé návštěvy je starý zlovyk místní neposílati děti do školy, hlavně však nechvalný obyčej pasení dobytka na provázku. Sotvaže se země svým jarním ruchem odívati počíná, již spěchají žáci i začky z dusivých síní školních ven do krásné přírody, kdež sobě i s tím božím hovádkem hoví, pokud zima se svým bílým hávem a třeskutými mrazy nepřijde. Tu nastává učitelů těžší všech předešlých prací. Neboť kde jsou nabyté v zimní době vědomosti školní? Kde že jsou jaké mravy?*“⁸⁸

Škola měla také podíl na kulturním životě Hlučanů. Před Vánoci roku 1885 hráli žáci 3. třídy divadelní představení „Pastýřů děti u jeslí“⁸⁹

Dětí v Hluku stále přibývalo a ve školním roce 1886/87, který započal tradičně 1. září, se ve třech třídách učilo celkem 530 dětí. Proto na žádost okresní školní rady, dala obec přeměnit pokoj učitele Karla Zapletala na třídu. Návštěva školy se mírně zlepšila a prospěch žáků byl celkem uspokojivý. Školní rok započala tradičně mše svatá v kostele sv. Vavřince s „Veni sancte“. V 1. třídě vyučoval nadučitel Jan Kessler, ve 2. třídě pan

---

85 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika 1873 – 1919

86 Tamtéž

87 Tamtéž

88 Tamtéž

89 Tamtéž

podučitel Lambert Tampa, ve 3. třídě pan učitel Karel Zapletal a v nové 4. třídě podučitel Vilém Vidlička.⁹⁰

Školní rok 1888/89 nebyl nijak výjimečný, docházka na začátku a konci školního roku byla stále špatná. 1. března 1889 byl učitel Karel Zapletal jmenován nadučitelem v Jarošově a na jeho místo nastoupil Jan Hradečný.

Na začátku školního roku 1890/91 v kostele k dětem promluvil pan farář Martilík a připomínal jim jejich povinnost chodit do školy. Bohužel i tento pokus dostat žáky do tříd dříve, než začala zima, selhal a hned druhý den po kázání byla ve škole jen polovina žáků, ke kterým se mluvilo. Ze zápisu ve školní kronice se od Jana Poláka dozvídáme o sociálních poměrech a životní situaci Hlučanů. Obyvatelé Hluku byli většinou rolníci, a jejich životy byly odkázány jen na úrodě z polí. A majitelů půdy ubývalo, neboť dělením majetků se díly menšily a menšily. Domkařů, chalupníků a nádeníků přibývalo. „ ... *Uvážíme-li pak, že tento lid při těžké práci sotva holý život uhazuje a starostí o kus suchého chleba po celý rok boží je mořen, uvážíme-li, že tento zbědovaný lid řádné školní výchovy nezakusil, a co dobrého semene přece bylo zaseto v útlá srdce, že udusilo hloží fabričního života a hmotná bída, toto-li všechno uvažujeme, nedivíme se příliš, že tento lid nemá školu za pečlivou matku, ale za macechu sobeckou, která těžce vydělaný groš z kapsy mu vydírá a dětem jeho brání, aby mu při dobývání hořkého chleba pomáhaly. ...*“⁹¹

Školní rok 1891/92 nepřinesl v docházce téměř žádnou změnu, v 1. třídě byla celková absence 38%, ve 2. třídě 33%, ve 3. třídě 40% a ve 4. třídě dokonce 45%. Před Vánocemi žáci hráli divadelní představení „Hra u jesliček“. Hra byly velmi oblíbená a měla několik repríz. Jednoho představení se účastnil i okresní školský inspektor, který žáky velmi chválil. Účinkující byli za své výkony odměněni pečivem, ovocem, sladkostmi, drobnými školními potřebami a nejchudší děti dostaly část oblečení.⁹² Ve volbách v roce 1892 byl zvolen školským radou v Hluku František Ouředníček, velký podporovatel školy. Historie se opakovala a školní budova v Hluku měla opět nedostatečné prostory pro výuku stále přibývajících dětí. Mezi lety 1892 a 1893 byla uskutečněna další přístavba školní budovy. Náklady se vyšplhaly na 8 000 zlatých. Ve škole přibyly 2 učebny a byty pro učitele.⁹³

---

90 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika 1873 – 1919

91 Tamtéž

92 Tamtéž

93 Tamtéž

Na přelomu století ve školním roce 1899/1900 bylo asi 530 žáků. 1. třídu měl na starost pan nadučitel Jan Kessler, ve 2. třídě byla podučitelka Josefa Karlová, ve 3. třídě pan učitel Jan Hradečný, ve 4. třídě podučitel Filip Pittner, 5. třída chlapců byla pod vedením pana učitele Františka Zavřela a 5. třída děvčat s paní učitelkou Františkou Petrovou. Ženské ruční práce ve 2. – 4. třídě vyučovala slečna Aloisie Kesslerová.⁹⁴

V listopadu Hluk opustil pan učitel František Zapletal, který se přestěhoval do Blatničky a na jeho místo nastoupil Leopold Ginter. Po Novém roce 5. ledna 1900 zemřel nadučitel Jan Kessler. Měl velký pohřeb, na který přišlo mnoho lidí a všichni školáci. Prozatím byl správcem školy jmenován pan učitel Jan Hradečný. V únoru byla na vlastní žádost propuštěna podučitelka Josefa Karlová.⁹⁵

2.3. Škola na počátku 20. století (1901 – 1918)

Novým nadučitelem v Hluku se stal Antonín Rýpar. Ve škole dětí stále přibývalo a tak se muselo znovu stavět. V roce 1902 začala třetí a poslední přístavba k budově staré školy. Ve školním roce 1902/03 měla už dokončená škola celkem 10 učeben.

Ale ani toto rozšíření nestačilo a ve školním roce 1905/06 musel nadučitel Antonín Rýpar podstoupit, na žádost místní školní rady, svůj dvojpokojový byt. Vybouráním příčky tak vznikla potřebná učebna. V tomto roce bylo v Hluku 609 dětí školou povinných.⁹⁶

Poslední předválečný školní rok 1913/14 byl celkem hektický, škola měla čtrnáct tříd žáků, ale jen jedenáct učeben. Proto některé třídy musely mít vyučování ve středu. (Ve středu byla obvykle škola zavřená jako v neděli.) A také se třídy střídaly v dopoledním a odpoledním vyučování. V září odešel na odpočinek pan nadučitel Antonín Rýpar. Správcem školy zůstal ještě do října. Ve funkci ho vystřídal pan Jakub Krejčí. Na konci ledna 1914 hráli žáci divadelní pohádku „Sůl nad zlato“.⁹⁷

V roce 1913 měla začít stavba nové školní budovy, která by splňovala podmínky i pro novou měšťanskou školu. Byly vykoupeny pozemky, navozen písek a kamení. Knížeti Janovi II. byla odeslána žádost o podporu při stavbě školy a jako gesto díky mu byla věnována honitba přiléhající ke knížecímu lesu. V cihelně v Kunovicích byl na stavbu připraven jeden milion cihel. Dřevo bylo dovoleno vykácet v horách. Už se jen

---

94 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika 1873 – 1919

95 Tamtéž

96 Tamtéž

97 Tamtéž

čekalo na povolení stavby od okresní školní rady. Povolení však nepřišlo. „*Hlavní příčinu, proč se nezačalo stavět, nelze zde uvést z osobních důvodů.*“⁹⁸ Z připravených stavebních surovin se postavila nová obecní hospoda. Po vypuknutí války v roce 1914 ubylo dětí, které školu navštěvovaly. A na novou školu se zapomělo.

2.4. Nová škola za první republiky (1919 – 1938)

Ve školním roce 1919/20 dne 6. listopadu byla smíšená obecná škola rozdělena na chlapeckou a dívčí obecní školu. Chlapců chodilo do školy 366 a děvčat 392. Řídícím učitelem chlapecké školy zůstal Jakub Krejčí a v dívčí škole se stala řídící učitelkou v roce 1919 Marie Cheníčková, která na konci roku odešla učit do Senice na Slovensko. Od roku 1920 byl řídícím učitelem Leopold Ginter.⁹⁹

V roce 1921 se 1. prosince v Hluku zrodila měšťanská škola. Otevřela zatím jen první třídu s 80 žáky. S přibývajícími žáky se musely dvě třídy dívčí obecné školy přesunout do bývalého obecního hostince.¹⁰⁰

Školní rok 1929/30 byl posledním rokem, kdy se v jedné budově tísnily všechny tři školy. Chlapecká škola měla pět tříd a k dispozici čtyři učebny, dívčí škola na tom byla stejně a škola měšťanská pět tříd s pěti učebnami. Pro všechny třídy byl společný jeden kabinet a pro výuku vaření byla zřízena kuchyně.¹⁰¹ V roce 1929 se začala stavět vytožená nová školní budova na místě dolní části bývalého knížecího velkostatku ve středu obce. Od 29. března do 13. dubna probíhala demolice a odklizení sutí ze statku. 15. dubna započal výkop základů. Plány školy zhotovil zednický mistr František Peprla z Uherského Hradiště. Do základního kamene školy byla vložena časová schránka s pamětní listinou a mincemi Československé republiky.¹⁰²

Ve školním roce 1930/31 navštěvovalo chlapeckou školu 212 žáků. Dívčí školu 207 žákyň a měšťanská škola čítala 162 studentů. Nová budova byla slavnostně otevřena 28. září 1930. Na slavnosti promluvil okresní školní rada Václav Sehnal, který pro tuto událost složil báseň, za obec promluvil úřadující starosta František Soviš, za rodáky Hluku vrchní soudní rada z Brna JUDr. František Kožík a ředitel měšťanské školy JUDr. František Hořínek. Do nové školní budovy se přestěhovali žáci a učitelé měšťanské a dívčí obecné školy. Chlapecká škola zůstala v budově staré školy, která ale

---

98 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 128

99 SOAVUH, ZŠ Hluk, Školní kronika chlap. 1919 – 1939

100 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 128

101 SOAVUH, ZŠ Hluk, Školní kronika chlap. 1919 – 1939

102 HOŘÍNEK, F. Slovácké městečko Hluk, s. 129

také prošla rekonstrukcí. Stará škola byla rozdělena na východní a západní část neprůchozí stěnou. Ve východní části byly zřízeny byty pro řídícího učitele obecné školy chlapecké a ředitele měšťanské školy. Také jeden byt pro svobodného učitele a dva byty pro nájemníky. V západním křídle bylo opraveno šest učeben.¹⁰³

V roce 1931 se spojila dívčí obecná škola a měšťanská škola pod jedinou správu. Ředitelem obou škol zůstal JUDr. František Hořínek. 16. listopadu 1931 byl v Hluku zřízen rodičovský výbor, který spolupracoval s učitelstvem zvláště v otázkách „chudobinských“.¹⁰⁴

Školní rok 1937/38 se nesl ve znamení smutku, neboť hned na začátku školního roku 14. září zemřel Tomáš Garrigue Masaryk. Tato událost se promítla i do života Hlučanů a školy. 17. září se ve škole smutečně vyzdobila jedna třída, kde se uctila památka prezidenta Osvoboditele. Odpoledne se konala smuteční slavnost u pomníku obětem světové války. V den pohřbu 24. září se žáci i učitelé účastnili bohoslužby v kostele a poté poslouchali v rádiu reportáž z pohřbu.¹⁰⁵

2.5. Škola za protektorátu (1939 – 1945)

Školní rok 1938/39 započal za silného evropského napětí, jehož středem byla právě Československá republika. 23. září byla vyhlášena mobilizace armády. Škola se také začala připravovat na válku. Tyto události ovlivnily i život ve škole. Několikrát bylo s žáky vykonáno cvičení pro případ bombardování. Ve školní zahradě žáci spolu s učiteli vykopali ochranný kryt. 30. září bylo v Mnichově rozhodnuto o obsazení pohraničních oblastí republiky. Do Hluku přicházeli uprchlíci z obsazovaných oblastí. Většinou bez žádného majetku. Školu začaly také navštěvovat děti uprchlíků.¹⁰⁶

1. května 1939 byl ustanoven nový ředitel měšťanské a dívčí obecné školy pan Bohuslav Menšík, který pocházel z Grygova nedaleko Olomouce. O letních prázdninách 1939 bylo v budově staré školy instalováno elektrické vedení.

Začátek školního roku 1939/40 byl v době vyhlášení války. Nejprve 1. září vyhlásilo Německo válku Polsku. 3. září na to reagovala Francie a Velká Británie, které vyhlásily válku Německu. 9. dubna Německo zaútočilo na Dánsko a Norsko. 10. května

---

103 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika chlap. 1919 – 1939

104 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika měšť. 1921 – 1953

105 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika chlap. 1919 – 1939

106 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika měšť. 1921 – 1953

odstartovala ofenzíva proti Belgii, Holandsku, Lucembursku a Francii. 10. června do války vstoupila fašistická Itálie a 22. června Francie podepsala kapitulaci.

Ve školním roce 1940/41 navštěvovalo obecnou školu chlapeckou 223 žáků, obecnou školu dívčí 196 žákyň a školu měšťanskou 230 studentů. Každý měsíc se ve škole provádělo cvičení protiletectvé ochrany a požární cvičení. Od 1. června byla ve škole zavedena lékařská služba. To znamenalo, že všichni žáci narození po roce 1928 byli důkladně prohlédnuti.¹⁰⁷

Ve školním roce 1941/42 bylo ve škole zavedeno vyučování němčiny. Také se během okupace postupně zakazovaly různé učebnice, až nakonec zůstala jen čítanka a učebnice němčiny. Kromě každoročních povinných oslav narozenin Adolfa Hitlera se 28. března slavilo 350 výročí narození Jana Amose Komenského.¹⁰⁸ Na podzim 1941 a 1942 vypukly ve škole epidemie a škola se musela v obou případech na týden uzavřít. V roce 1941 žáci onemocněli spalničkami a v roce 1942 to byl záškrť.¹⁰⁹ V listopadu 1943, tedy rok po vypuknutí záškrťu, byli žáci proti této nemoci očkováni.

12. června byl zatčen gestapem učitel Dominik Černý, který pomáhal odbojářům. Byl uvězněn v koncentračním táboře Osvětimi, kde strávil 11 měsíců, poté byl převezen do Buchenwaldu a následně do lágru Dora. Do Hluku se vrátil až po osvobození v roce 1945.¹¹⁰ Dominik Černý byl významnou osobností, která ovlivnila dění v obci. Zasadil se o rekonstrukci tvrze a také byl vynikajícím malířem a mnoho jeho obrazů zdobí stěny nejednoho hluckého domu.

Zajímavostí je, že se žáci hlucké školy téměř každý rok účastnili hubení přemnožených škůdců na polích. V roce 1942 žáci 4. a 5. a třídy hubili krtonožky, celkem zničili 548 kusů tohoto hmyzu a 6281 vajíček.¹¹¹

Ve školním roce 1944/45 se válka pomalu blížila ke konci. Do obecné chlapecké školy chodilo 209 chlapců, do dívčí obecné školy 199 děvčat a do měšťanské školy 208 žáků. Vyučování muselo být v tomto roce často přerušováno z důvodů blížících se amerických a anglických stíhacích letadel a bombardérů. 14. října byla nová škola obsazena německými jednotkami a všichni žáci se museli učit na staré škole. 26. října Němci z Hluku odjeli a žáci s učiteli se opět vrátili do budovy. Dne 9. března přišlo nařízení z Uherského Hradiště, aby se obecná chlapecká škola vyklidila a byla

---

107 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika měšť. 1921 – 1953

108 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika dív. 1919 – 1939

109 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika chlap. 1939 – 1953

110 BŘEČKA, Jan, a kol. Hluk: Dějiny města, s. 457

111 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika chlap. 1939 – 1953

k dispozici německé armádě, ale ta ji nevyužila. Toho dne však do Hluku přišlo asi 700 Maďarských vojáků, kteří strávili tři dny v budově nové měšťanské školy. 30. března byl gestapem zatčen odborný učitel Adolf Doruška, který byl poslán do koncentračního tábora v Mirošově u Plzně. Od 1. dubna byla budova staré školy obsazena německými vojáky, kteří v Hluku zůstali až do 26. dubna. V noci na 27. dubna vyhodili do vzduchu čtyři mosty přes potok a odjeli pryč. Výbuchy byly tak silné, že lidem poničili domy. Výbuchem bylo na staré škole rozbito 112 okenních tabulek a popraskaly střešní tašky. Ráno po deváté hodině přijel do Hluku první Rus na kole a v deset hodin už Hlukem projížděla Rudá armáda.

V nové škole si Rusové zřídili polní nemocnici. Výuka proto probíhala ve staré škole. Ráno se učili žáci z chlapecké školy, kolem poledne žáci z měšťanské školy a odpoledne měla vyučování dívčí škola. Učilo se podle předválečných osnov. Pravidelné vyučování začalo 14. května.¹¹²

2.6. Škola ve druhé polovině 20. století (1948 – 1999)

„Historické únorové (1948) události nevyžádaly si na zdejší škole osobních změn. Celý učitelský sbor se přihlásil ke spolupráci na výstavbě lidově demokratického státu.“¹¹³

Ve školním roce 1951/52 se novým a zároveň posledním ředitelem chlapecké obecné školy stal Oldřich Vaněk, který napsal do školní kroniky: *„Věřím, že i na naší škole zavládne nový druh socialistické školy bez falešné kolegiality a nechutného alibismu.“¹¹⁴* Tento školní rok byla na škole zrušena feriální středa jako volný den a týden tak nebyl rozdělen do dvou částí.

Školní rok 1953/54 byl pro hluckou školu velmi významný. Po 32 letech se spojily všechny tři školy v jednu. Vznikla tak osmiletá střední škola, která poskytovala vzdělání všem dětem od 1. do 8. třídy. Škola měla šestnáct tříd a sedmnáct učitelů. Ředitelem školy se stal Adolf Doruška. Tento rok byly na škole zřízeny zájmové kroužky, a to: včelařsko-technický, zdravotnicko-branný, fotografický, přátelství a dopisování se sovětským svazem, tělovýchovný, pěvecko-dramatický a další.¹¹⁵

---

112 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika chlap. 1939 – 1953

113 Almanach 2010 k 80. výročí, ZŠ Hluk, s. 18

114 SOAvUH, ZŠ Hluk, Školní kronika chlap. 1953 – 1983

115 Tamtéž

Ve školním roce 1960/61 začala povinná devítiletá školní docházka, proto se změnil i název školy na Základní devítiletá škola. Jenže devátá třída nebyla v tomto roce v Hluku otevřena z důvodu malého počtu žáků v ročníku. Škola měla 538 žáků rozdělených do šestnácti tříd. Učeben však bylo ve škole jen patnáct, proto se dvě třídy učí na směny. Ve škole působilo devatenáct učitelů a ředitelem byl stále Adolf Doruška. Spolupráce školy s rodiči byla velmi špatná především v oblasti ateistické výchovy. Hlučané odmítali přijmout vědeckou teorii vzniku světa.¹¹⁶

Ve školním roce 1963/64 vystřídal Adolfa Dorušku na pozici ředitele Elmar Novotný, který byl ředitelem pouze rok, než ho ve funkci nahradil Jaroslav Sochůrek.

V roce 1971 se vyřešila otázka, kde bude probíhat tělovýchova. Začalo se se stavbou nové školní tělocvičny, která byla dokončena v roce 1975.

Školního roku 1972/73 byla hlucká škola vybrána ministerstvem školství jako jediná na okrese, aby vyučovala podle nových experimentálních osnov. Smyslem nových osnov bylo zvládnutí učiva pěti let za čtyři roky. Největší změnu prodělala matematika, kde se od začátku výuky začalo pracovat s množinami. Jako první tuto metodu v Hluku použily učitelky Věra Nováková a Anna Fantová.¹¹⁷ Ve školním roce 1975/76 se nové osnovy dostaly už do 4. ročníku a měly velký úspěch, proto do Hluku jezdili na hospitace učitelé i ředitelé okolních škol.

Od školního roku 1973/74 nastal pokles žáků, z důvodu otevření nové základní školy v Dolním Němčí, do které přešli žáci z Boršic u Blatnice, jenž do té doby navštěvovali hluckou školu. Od roku 1979 zastával pozici ředitele školy František Karlík. V roce 1980/81 byla uzákoněna osmiletá školní docházka. Žáci byli rozděleni na nižší stupeň od 1. do 4. třídy, a vyšší stupeň od 5. do 8. třídy. Jméno školy bylo změněno na: Základní škola. Tento název škola používá dodnes.

Na začátku 80. let přišly do školy tzv. „Husákovy děti“ a kapacita školy nestačila. Celý první stupeň měl vyučování na směny. Proto roku 1983 byla dokončena nová boční přístavba školy, ve které se nacházelo šest nových učeben, tři kabinety a v suterénu kotelna s uhelnou. Stavba stála čtyři miliony korun a Hlučané na ní odpracovali osm set brigádnických hodin.¹¹⁸ V roce 1987 se stala první ředitelkou na Základní škole Hluk paní Dr. Helena Leblochová.

---

116 PLAČKOVÁ, M. Hlucká kronika 1960-1980, s. 10 - 11

117 PLAČKOVÁ, M. Hlucká kronika 1960-1980, s. 81

118 Almanach 2010 k 80. výročí, ZŠ Hluk, s. 13

Na počátku školního roku 1989/90 nikdo ani nepomyslel na to, co přinesou události, které se stanou 17. listopadu. Plány, které se pro tento rok stanovily, byly najednou irelevantní. Škola se oprostila od KSČ a stala se apolitickou. Svým podpisem vyjádřilo 27 pedagogických pracovníků školy nesouhlas se zásahem pořádkových sil proti pokojné demonstraci studentů 17. listopadu v Praze.

Od roku 1991 byl jmenován Mgr. Jiří Vardan novým ředitelem ZŠ Hluk. Ve školním roce 1996/97 byla ve škole znovu zavedena devítiletá školní docházka, kterou museli splnit všichni žáci.¹¹⁹

2.7. Moderní škola 21. století

Počátek nového tisíciletí byl pro Hluckou školu ve znamení slavnostního otevření nové části školní budovy. Přistavěny byly dvě učebny, školní jídelna, školní kuchyně, školní družina, učebna výpočetní techniky, šest kabinetů a cvičná školní kuchyňka. První školní rok třetího tisíciletí 2000/01 navštěvovalo Základní školu Hluk 443 žáků.

V roce 2003 byla jmenována ředitelkou školy Mgr. Marie Galdová. Od 1. ledna 2003 se škola stala příspěvkovou organizací čili právnickým subjektem a 23. června byla zřízena Rada školy.¹²⁰ Se školou také aktivně spolupracuje Rodičovské sdružení při Základní Škole v Hluku, které obnovilo svou činnost 29. října 2003. Bývalé Sdružení rodičů a přátel školy zaniklo po listopadové revoluci v roce 1989. Stávající Rodičovské sdružení obstarává finanční prostředky především na dopravu žáků školy na nejrůznější akce a kurzy jako například: plavání, dopravní hřiště, doprava do divadla apod. Sdružení také každoročně pořádá Rodičovský ples a Večer broučků a světlušek.¹²¹

V 1. a 6. ročníku se ve školním roce 2007/08 začalo vyučovat podle nového Školského vzdělávacího programu ZŠ Hluk. Na vzniku programu pracoval celý učitelský sbor od roku 2005. V roce 2009 došlo ke kompletnímu zateplení školní budovy a výměně oken a v roce 2010 byly prostory suterénu přebudovány na šatny.

V předešlém školním roce 2015/16 měla škola 363 žáků. Ředitelkou školy je stále Mgr. Marie Galdová, zástupkyní ředitelky Mgr. Milena Šimčíková. Ve škole je 18 tříd žáků. Škola je plně vybavena multimediálními pomůckami jako jsou dataprojektory a interaktivní tabule, a nechybí zde ani školní knihovna. V roce 2014/15 bylo zaměstnáno

---

119 Almanach 2010 k 80. výročí, ZŠ Hluk, s. 19 - 20

120 Tamtéž, s. 20

121 O nás. Rodičovské sdružení při Základní škole v Hluku [online].

26 učitelů včetně paní ředitelky. Všichni učitelé mají potřebný stupeň vzdělání a aprobovanost výuky je 94%.¹²²

---

122 GALDOVÁ, M. Výroční správa o činnosti školy, 2015/2016, s. 3 - 5

3. Metodický list

Téma své bakalářské práce „Historie školství města Hluk na Uherskohradištsku v kontextu dějin“ jsem zvolil, protože je vhodné k využití v pedagogické praxi. Může se použít jako výukový materiál pro učitele dějepisu a společenských věd na Základní škole v Hluku.

Práce pojednává o historii města Hluk a vývoji zdejšího školství. Jak jsem uvedl v úvodu, myslím, že je velmi důležité a poučné, aby žáci na základní škole věděli, jak žili jejich předkové a co všechno učinili, aby Hluk byl takový, jaký je dnes.

Má bakalářská práce by se taky mohla stát podkladem pro exkurze žáků do městské knihovny. Tématem exkurze by byla historie města Hluk a historie Základní školy Hluk. Program celé exkurze by mohl zahrnovat dvě vyučovací hodiny. V první hodině by žáci byli seznámeni s historií města a ve druhé hodině by navštívili muzeum ve věži hlucké tvrze. Toto muzeum v nejvyšším patře hlucké tvrze obsahuje archeologické nálezy z katastru města a dále je zde stálá expozice fotografií z 20. století zachycující život v obci. Cílem je informovat žáky o historii města, kde žijí a chodí do školy. Na závěr exkurze by žáci vyplnili pracovní list, kde by si ověřili získané vědomosti. Test by také mohl posloužit jako zpětná vazba pro učitele.

Příklad možného pracovního listu:

1. Historie města Hluk:

1) Uveďte století, ze kterého pochází první zmínka o Hluku.

.....

2) Ve které již zaniklé provincii Hluk leží?

.....

3) Kdo a ve kterém roce povýšil Hluk na městečko?

.....

4) Od kterého roku byl Hluk součástí ostrožského panství?

.....

5) Kdy vypálili Bočkajovci Hluk?

.....

6) Kdo byl Jan Bernard z Kunovic?

.....

7) Vypiš alespoň tři národy, které v 17. století útočily na Hluk:

.....

8) Který šlechtický rod vlastnil Hluk nejdéle v jeho historii?

.....

9) Která spojenecká armáda osvobodila Hluk v roce 1945?

.....

10) Ve kterém století byl postaven kamenný kostel a komu je zasvěcen?

.....

2. Vývoj školství:

1) Ze kterého roku pocházela nejstarší školní budova v Hluku?

.....

2) Kdo zaplatil stavbu školy v roce 1831?

.....

3) Uveďte jméno ředitele školy, který napsal knihu o Hluku.

.....

4) Uveďte jméno učitele, který byl uvězněn v koncentračním táboře?

.....

5) V roce 1919 se škola rozdělila na dvě školy, které?

.....

6) Ve kterém roce byla slavnostně otevřena nová budova současné základní školy?

.....

7) Jaký problém měla hlucká škola po celou dobu své existence?

.....

8) Ve kterém roce se všechny tři hlucké školy sloučily?

.....

9) Ve kterém roce byla postavena současná školní družina?

.....

10) Jaký experiment ministerstvo školství testovalo v naší škole?

.....

Závěr

Školství v Hluku prošlo v průběhu své existence mnohými změnami. Začátky nebyly snadné hlavně pro učitele, kteří se potýkali na jedné straně s prázdnými třídami v letním období a v zimě měli třídu naplněnou stovkou dětí.

Hlucká škola měla téměř vždy problém s velkým počtem žáků a malými prostorami. Dnes je situace opačná a z důvodu slabých ročníků školu navštěvuje asi o polovinu žáků méně než před 40 lety.

Cíle, které jsem si vytyčil při začátku psaní této práce, jsem splnil. Téma jsem však zcela nevyčerpal a mohlo by být podrobněji rozšířeno především o historii města ve 20. století, které jsem pouze nastínil a z důvodu rozsahu práce jsem se mu nemohl věnovat podrobněji. Další možností je rozšířit tuto práci o významné rodáky, kulturní a sportovní dění, spolky a zájmová sdružení. V textu také nejsou zmíněny úspěchy žáků na nejrůznějších soutěžích, které rozhodně nejsou zanedbatelné.

Doufám, že se moje práce stane inspirací pro učitele dějepisu a společenských věd na Základní škole v Hluku a poskytne ucelený přehled informací o historii města a školství, všem co budou mít zájem se o tomto tématu dozvědět něco více.

Seznam literatury a pramenů

Použitá literatura:

BŘEČKA, Jan a Jiří MITÁČEK. *Hluk: dějiny města*. Hluk: Město Hluk, 2011. ISBN 978-80-254-9705-0.

POKLUDA, Zdeněk. Tvrz v Hluku. In: *Slovácko: společenskovední sborník pro moravsko-slovenské pomezí*. Uherské Hradiště: Slováké muzeum, 1997, 149 - 162. ISBN 0583-5569.

NEKUDA, Vladimír. *Uherskohradištsko*. 2. upr. vyd. V Brně: Muzejní a vlastivědná společnost, 1992. Vlastivěda moravská, sv. 63. ISBN 80-85048-39-6.

TKÁČ, Ignác, ed. *Liber informationum et sententiarum čili Naučení Brněnská Hradištské městské radě dávaná od r. 1447 až do r. 1509 s dodatky do roku 1540*. V Uh. Hradišti: C.k. moravsko-slezskáspolečnost pro zvelebení rolnictví, poznání přírody a vlasti, 1882. Monumenta rerum Bohemico-Moravicarum et Silesiacarum. Leges et statuta.

VÁLKA, Josef. *Od husitství do Bílé hory*.

HOŘÍNEK, František. *Slováké městečko Hluk*. Obec Hluk, 1937.

JANČÁŘ, Josef. *Hluk, nejmladší město Slováká*. Hluk: Městský národní výbor, 1970.

PLAČKOVÁ, Marie. *Hlucká kronika 1960-1980*. Hluk: Městská knihovna Hluk, 2008. ISBN 978-80-254-3174-0.

PLAČKOVÁ, Marie. *Hlucké besedy, aneb, Jak bývalo prvěj*. Hluk: Městská knihovna Hluk, 2007. ISBN 978-80-254-0895-7.

DUFKA, Josef. *Jak Hlukem kráčely dějiny: rodinná kronika z let 1914-1959*. V Hluku: Městská knihovna ve spolupráci s městským úřadem, 2005. ISBN 80-239-6684-7.

Almanach 2010 k 80. výročí. Hluk: Základní škola Hluk, 2010. 64s.

Prameny:

Státní okresní archiv v Uherském Hradišti (SOAvUH), fond NŠ chlapecká Hluk, i. č. 462, k. č. 14.1.1.

Státní okresní archiv v Uherském Hradišti (SOAvUH), fond NŠ chlapecká Hluk, i. č. 463, k. č. 14.1.2.

Státní okresní archiv v Uherském Hradišti (SOAvUH), fond NŠ chlapecká Hluk, i. č. 464, k. č. 14.1.3.

Státní okresní archiv v Uherském Hradišti (SOAvUH), fond NŠ dívčí Hluk, i. č. 124, k. č. 14.2.1.

Státní okresní archiv v Uherském Hradišti (SOAvUH), fond NŠ dívčí Hluk, i. č. 125, k. č. 14.2.2.

Státní okresní archiv v Uherském Hradišti (SOAvUH), fond SŠ Hluk, i. č. 102, k. č. 14.3.1.

Státní okresní archiv v Uherském Hradišti (SOAvUH), fond SŠ Hluk, neinventováno k. č. 14.3.2.

Státní okresní archiv v Uherském Hradišti (SOAvUH), fond ZŠ Hluk, neinventováno, k. č. 14.4.1.

Elektronické zdroje:

O Hluku. *Hluk: Oficiální stránky města* [online]. [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.mestohluk.cz/mesto/o-hluku/o-hluku/>

Demografická ročenka měst - 2006 až 2015: Města v ČR písm. H. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2017-01-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32853347/13006616113.pdf/cc2787f2-2bf4-4d78-9bf2-6b0e38cfbdbc?version=1.0>

O nás. *Rodičovské sdružení při Základní škole v Hluku* [online]. [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.rshluk.uh.cz/galerie/>

KRAJČA, Milan. Meč "Pana Jana" Mesmpeka z Rožnova. Historie mezi Moravou a Nitrou [online]. [cit. 2017-02-03]. Dostupné z: <http://milan-krajca.webnode.cz/products/mec-pana-jana-mesmpeka-z-roznova/>

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 - Stará škola

Příloha č. 2 – Znak a vlajka města Hluk

Příloha č. 3 - Báseň od Václava Sehnala

Příloha č. 4 - Budova nové školy

Příloha č. 5 – Tvrz v Hluku

Příloha č. 1

Obráz domku č. p. 48 z roku 1781. (BŘEČKA, Jan a Jiří MITÁČEK. *Hluk: dějiny města*. s. 246)

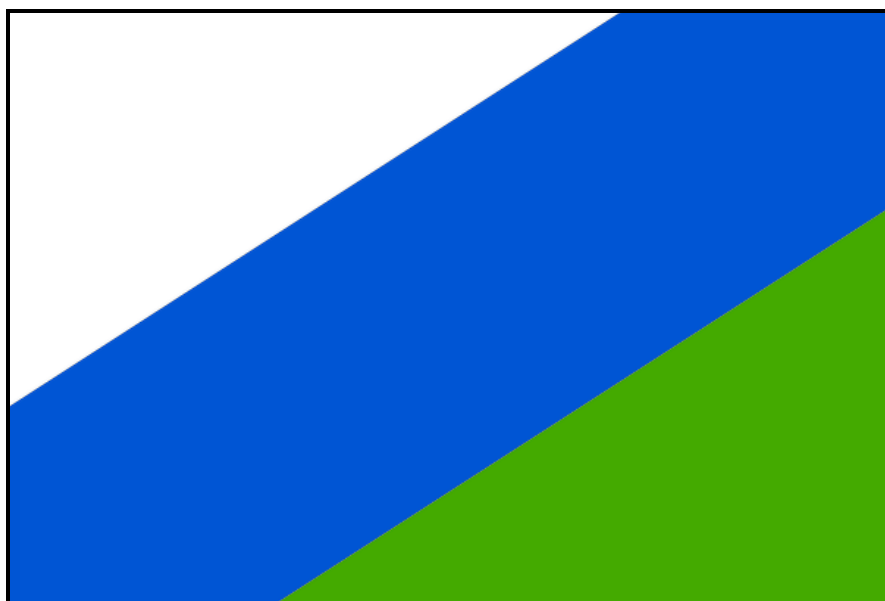

Stará škola s vyznačenými roky stavby jednotlivých částí. (BŘEČKA, Jan a Jiří MITÁČEK. *Hluk: dějiny města*. s. 249)

Příloha č. 2

Současný znak města Hluk. (<http://www.mestohluk.cz/>)

Vlajka města Hluk. (http://mesta.vlajky.org/zlinsky_kraj/hluk.php)

Václav Sehnal

Jest jeden Hluk a hora Jasenová,
z nás nikdo neví, co snad tajů chová.
Však škola nová, jež dneska svátek svěťtí,
chce vychovávat jenom zdárné děti

Je pro lid všecek, zámožné i chudé
v svých síních láskou objímat bude,
by z dítky každého jen radost zřela
a bránu vědění mu otevřela.

Svá srdce rodiče Vám, děti, dali
když školu tuto pro Vás budovali.
Necht' na ty chvíle, na to mládí zlaté
vždy s úctou, vděkem proto vzpomínáte.

Mám jediné, Vy se mnou vroucí přání,
kéž Václav svatý Vás tu všechny chrání
a vůle všech jen do duší se vryje,
že v krvi synů kraj jen rodný žije.

Necht' blahobyť tu roste v Božím míru
a nikdo neztratí z Vás v sebe víru!
Nuž buďte všichni v budoucnu svoji,
ať v práci klidné nebo za vlast v boji!

Příloha č. 4

Nová škola v roce 1930 těsně před otevřením. (BŘEČKA, Jan a Jiří MITÁČEK. *Hluk: dějiny města*. s. 298)

Nová škola před rekonstrukcí náměstí. (<http://www.zshluk.cz/>)

Příloha č. 5

Tvrz ve 20. století před rekonstrukcí. (<http://kronikahluk.cz/index.php?id=hlucka-tvrz-a-jeji-djiny>)

Aktuální podoba tvrže v Hluku. (<http://www.vychodni-morava.cz/sluzba/8979>)

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Petr Hejda
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Historie školství města Hluk na Uherskohradištsku v kontextu dějin města
Název v angličtině:	Development of education in town of Hluk of Uherskohradištsko in the context of history of town
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá historickým vývojem města Hluk a dějinami zdejšího školství.
Klíčová slova:	Hluk, školství, vývoj školství, historie školství, historie města Hluk
Anotace v angličtině	This bachelor thesis deals with the historical development of the town Hluk, the history of the local education.
Klíčová slova v angličtině:	Hluk, education, development of education, history of education, history of town Hluk
Přílohy vázané v práci:	Stará škola, znak a vlajka města Hluk, báseň od Václava Sehnala, budova nové školy, tvrz v Hluku.
Rozsah práce:	36 stran
Jazyk práce:	čeština